

Respons

Irak - de sørlige provinsene: Salg og servering av alkoholholdig drikke

Problemstilling/spørsmål:

- Hvilke lover og regler gjelder for salg og servering av alkohol i byene i Sør-Irak?
- Hvordan er sikkerhetssituasjonen for utøverne av næringen?

Reglene for salg og servering av alkoholholdig drikke i Irak

Salg og servering av alkoholholdig drikke er i utgangspunktet tillatt i Irak. Det har det vært siden 2005 da et forbud som ble innført på begynnelsen av 1990-tallet etter den første Gulf-krigen, ble opphevet (Onislam 2011). De fleste som opererer i bransjen er kristne og yezider. De har ikke noe religiøst fastsatt forbud mot alkohol (Reuters 2011). De kan derfor søke om bevilling til å selge og servere alkohol. Samtidig gir ikke den nasjonale lovgivningen noen klare garantier, og provinsenes adgang til å gi egne lover på området fører til mye usikkerhet for de som opererer i bransjen, ifølge en politiker i Basra (al-Wazzam 2010).

Ifølge en nyhetsmelding på nettstedet Fox News (AP 2009) omsettes alkohol åpent og legalt i de fleste byene i landet. Dette fremgår også av andre medier, for eksempel Khaleej Times (AFP 2009).

Provinsmyndighetene har imidlertid etter grunnloven stor handlefrihet til å praktisere nasjonal lovgivning i sine respektive provinser. Provinsene kan derfor vedta egen lovgivning for alkohol. Flere provinser har gjort dette ut fra en annen bestemmelse i grunnloven, nemlig at islam er offisiell statsreligion og at islam skal være hovedkilde for lovgivningen (al-Wazzan 2010).

Ifølge et medlem av provinsforsamlingen i Basra (som sitert i al-Wazzan 2010), kan de sentrale turistmyndighetene overprøve provinsenes lovanvendelse. Representanter for bransjen hadde imidlertid liten tro på at dette ville skje, da disse myndighetene domineres av religiøse politikere.

Respons **Irak – de sørlige provinsene: Salg og servering av alkoholholdig drikke**

Flere provinser har innført forbud mot salg og servering av alkohol. Enkelte slike forbud har senere blitt opphevet igjen, bl.a. som følge av at kritikerne har vist til at grunnloven også sikrer borgerne retten til å fatte individuelle valg i personlige anliggende, og at alkoholforbudet bare gjelder for muslimer og da bare ut fra Koranens bud og ikke ut fra sivil lovgivning (AP 2009).

De som driver salg og servering av alkohol har også vært under press fra religiøse ekstremister, noe som førte til at de fleste i bransjen ikke våget å utøve næringen i de verste voldsårene etter 2003.

Lokale reguleringer

Basra

I Basra ble et forbud innført for hele provinsen i august 2009, med henvisning til grunnlovens formuleringer om at handlinger som bryter mot prinsippene i islam, er forbudt (AFP 2009). Forbudet gjaldt salg, fremstilling og konsumering av alkohol på offentlig sted og innførsel av alkohol til provinsen. I hvilken grad forbudet også gjaldt kristne skal ha vært uklart, men forbudet skal ha ført til at bevillinger ikke ble fornyet. De kristne som fortsatt hadde bevilling fikk lov til å fortsette salget inntil bevillingen utløp (al-Wazzan 2010).

Forbudet ble imidlertid opphevet allerede 1. desember samme år, med en annen henvisning til grunnloven, nemlig borgernes rett til å fatte individuelle valg i personlige spørsmål (AP 2009).

Vi har ikke informasjon om hvordan det har gått med fornyelse av bevillinger etter at forbudet ble opphevet.

Nasiriyah

Landinfo har ikke funnet informasjon om hvilke regler som gjelder i denne byen.

Najaf

Forbud mot salg og servering av alkohol ble innført i hele Najaf provins i oktober 2009 (AP 2009). Provinsrådet forbød også frakt av alkohol gjennom provinsen. Forbudet ble begrunnet med Najaf bys spesielle stilling som hellig by (AFP 2009). De som bryter forbudet kan idømmes bøter, selv om de tilhører en annen religion enn islam (Rahema 2009). Det er ikke kjent for Landinfo om forbudet er blitt opphevet senere.

Andre byer i det sørlige Irak

Et forbud mot salg og servering av alkohol skal også ha blitt innført i Wasit provins i 2009 (al-Wazzam 2010). Utover dette har ikke Landinfo funnet informasjon om hvilke regler som gjelder i andre byer i det sørlige Irak. Ifølge en nyhetsmelding på Niqash (al-Wazzam 2010) skal forbudet i Wasit ha blitt håndhevet strengere enn i Basra, og hoteller, restauranter og butikker som ikke rettet seg etter forbudet skal ha blitt bøtelagt og stengt.

I Karbala skal det være lov for kristne å besitte alkohol til personlig bruk, men hvis politiet finner at noen besitter store mengder vil beholdningen bli destruert og eieren anholdt. Politiet foretar kontroller av biler for å undersøke om de frakter alkohol (Robson 2010).

Siden det bare er kristne og andre ikke-muslimske minoriteter som har anledning til å selge og servere alkohol, vil slik virksomhet stort sett bare være mulig på steder der det finnes noen fra

Respons Irak – de sørlige provinsene: Salg og servering av alkoholholdig drikke

slike minoriteter. Det gjør det imidlertid neppe i alle byene i denne delen av landet. I Irak bor de fleste kristne i Basra, Bagdad, Mosul og Kurdistan, og de fleste yezidene bor i de nordlige delene av landet.

Ifølge Ernesto Londoño i Washington Post (2010) foregår det generelt lite salg av alkohol i de hovedsakelig konservative sjiamuslimske provinsene sør for Bagdad.

Praktiske muligheter til å utøve næringen

De som driver servering og salg av alkoholholdig drikke må forholde seg til lokale bestemmelser. De må også forholde seg til trusselen som religiøse ekstremister måtte utgjøre. Noen eksempler fra Bagdad og Basra kan illustrere hvordan dette fungerer i hverdagen for aktører i bransjen (se nedenfor).

Ettersom de lokale forbudene ikke ser ut til å ha blitt håndhevet konsekvent, ser det ut til å ha åpnet seg et spillerom for selvtekt fra religiøse ekstremister. De har sett en mulighet til å ta seg til rette der myndighetene etter deres oppfatning ikke har gått langt nok. Representanter for bransjen har da også gitt uttrykk for at de lokale myndighetene har gitt dem liten beskyttelse i den situasjonen som har oppstått (al-Wassem 2010).

Siden vi ikke har funnet eksempler fra andre steder i Sør-Irak enn Basra, har vi valgt å ta med eksempler fra Bagdad også. Vi har inntrykk av at dette kan egne seg som en generell illustrasjon.

Bagdad

Provinsforsamlingen i Bagdad vedtok å forby servering av alkohol i april 2010. Vedtaket skal ha vært basert på det gamle forbudet fra 1990-årene som riktignok var blitt opphevet i 2005 (AINA 2010)

En eier av et alkoholutsalg i Bagdad fortalte til Washington Post 4. januar 2010 (Londoño 2010) at han stengte forretningen sin da den religiøse krigen begynte for alvor i 2006. Da sikkerheten ble bedre igjen i 2008, åpnet han forretningen på nytt og begynte å importere vin og brennevin fra Tyrkia. Driften var basert på en årlig bevilling fra provinsmyndighetene. I slutten av 2009 varslet provinsmyndighetene at ingen bevillinger ville bli fornyet etter utgangen av året.

Myndighetene fulgte ifølge AK News (al-Ghazi 2011) opp med å stenge butikker og nattklubber fra november 2010 av. De seneste stengningene ble rapportert gjennomført i mars 2011 (Iraq Business News 2011). New York Times (Healy 2010b) meldte at forut for stengningene hadde barer, nattklubber og butikker blitt angrepet, smadret og sprengt av religiøse ekstremister. Serien med bombeangrep 2. november 2010 hadde rammet kafeer og restauranter i tillegg til andre sivile mål, ifølge New York Times (Healy 2010a).

Siden ingen bevillinger var blitt fornyet i 2010, rettet stengningene seg mot foretak som nå drev videre uten bevilling. Ifølge Reuters (2010) skal politiet ha gått nokså håndfast til verks i å håndheve forbudet, og de skal ha smadret varebeholdningene i flere butikker (Onislam 2011)

Provinsens turistmyndigheter, som administrerer bevillingene i Bagdad, har ifølge en Reutersmelding (Mohammed 2011) ikke fornyet eller gitt noen bevillinger for 2011 heller.

Respons Irak – de sørlige provinsene: Salg og servering av alkoholholdig drikke

Alkoholutsalg i Bagdad

Foto: © The Media Line, hentet fra Miller & Grubb 2010.

Foto: © Onislam 2011.

Basra

Den 28. november 2010 møtte Jørgen i Lohne i Aftenposten et par kristne kjøpmenn med forretning som solgte alkohol i Basra. Dette var ett år etter at forbudet mot omsetning av alkohol var blitt opphevet. Handelen foregikk på bakrommet slik at den kunne holdes ute av syne for islamister. Butikkens viktigste kunder skal ha vært internasjonale organisasjoner som holder til i Basra, og leveransene ble kjørt diskret til deres godt bevoktede innkvarteringsleire og levert der. Kjøpmennene som Lohne intervjuet fortalte ellers at alle de som lever av å selge alkohol opplever mulighetene for nye angrep fra religiøse ekstremister som så plagsom at de tenker på å flytte til utlandet.

Slike angrep hadde man ifølge The Economist (2009) erfart etter at forbudet ble opphevet, herunder skyting og bomber mot alkoholforretninger. Hæren hadde begynt å patruljere gater der det befinner seg forretninger som selgere alkohol, og funnet og uskadeliggjort flere bomber som var blitt lagt ut i en gate.

Andre deler av Sør-Irak

Det har ikke lyktes Landinfo å finne informasjon om forholdene i Nasiriyah. I Najaf har omsetning og servering av alkohol blitt ulovlig, og vi har ingen informasjon om eventuell illegal virksomhet. Vi har heller ikke informasjon om hvordan bildet ser ut i de andre byene i sør. Man kan trolig legge til grunn at i den grad det ikke finnes et ikke-muslimsk miljø på

Respons Irak – de sørlige provinsene: Salg og servering av alkoholholdig drikke

stedet som har lovlig adgang til å handle med alkohol, så vil alkohol heller ikke være legalt tilgjengelig i noen grad av betydning. Vi har for øvrig heller ikke funnet informasjon om hva slags regler som praktiseres for servering av alkohol på hotellene.

Rapporterte angrep på alkoholforetak i 2010 og 2011

I Iraq Body Counts (IBC) oversikter for 2010 og 2011 fremkommer følgende angrep og dødsofre:

- Mahmoudiyah, 22. februar 2011. Butikk og kunder sprengt med bombe, én drept.
- Sinjar, 3. juni 2010. Bilbombe utenfor alkoholutsalg, fire drept.
- Bagdad, 13. april 2010. Bombe i alkoholutsalg, tre drept.
- Bagdad, 28. februar 2010. Bilbombe i veikanten, eier av alkoholutsalg drept.

Ingen av disse stedene ligger sør for Bagdad. Av IBCs oversikter fremkommer det ikke alltid om et dødsoffer har tilknytning til alkoholsalg dersom dette ikke er spesifikt nevnt.

Nyhetsbyrået Reuters har ingen rapporterte angrep der alkoholsalg er nevnt i 2010. Derimot meldte byrået om flere angrep mot salgs- og serveringssteder i Bagdad i begynnelsen av januar 2011 (Reuters 2011). Der skal en kristen kafé og flere alkoholutsalg innen det samme området av byen ha blitt vandalisert av folk som innehaverne mente handlet på oppdrag av provinsmyndighetene. Myndighetene selv har gitt motstridende opplysninger om hvem som sto bak hærverket. Av Reuters oversikter fremkommer det ikke alltid om et dødsoffer har tilknytning til alkoholsalg dersom dette ikke er spesifikt nevnt.

I mars 2010 meldte imidlertid Niqash (al-Wazzam 2010) om et angrep med håndgranat på en biljardhall i Basra. Stedet serverte alkohol og åtte gjester ble såret. I februar 2010 ble også et annet alkoholutsalg i Basra rammet av angrep, men det er ikke nevnt noe om tilskadekomne (al-Wassem 2010).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Respons Irak – de sørlige provinsene: Salg og servering av alkoholholdig drikke

Referanser

Skriftlige kilder

- AINA, dvs. Assyrian International News Agency (2010, 12. april. Iraqi Writers Protest Against Club Closure and Alcohol Ban. *AINA*. Tilgjengelig fra <http://www.aina.org/news/20101204144433.htm> [lastet ned 10. mars 2011]
- AP, dvs. Associated Press (2009, 1. desember). Iraq's Basra Province Lifts Ban on Alcohol. *Fox News*. Tilgjengelig fra <http://www.foxnews.com/world/2009/12/01/iraqs-basra-province-lifts-ban-alcohol/#> [lastet ned 10. mars 2011]
- The Economist (2009, 10. desember). The battle for booze. *The Economist*. Tilgjengelig fra <http://www.economist.com/node/15066030> [lastet ned 16. mars 2011]
- IBC, dvs. Iraq Body Count (2011). *Database. Incidents*. [Februar]. Oxford: IBC. Tilgjengelig fra <http://www.iraqbodycount.org/database/incidents/page36> [lastet ned 10. mars 2011]
- AFP, dvs. Agence France Presse (2009, 10. oktober). Iraq holy Shiite city of Najaf bans alcohol. *Khaleej Times*. Tilgjengelig fra http://www.khaleejtimes.com/displayarticle.asp?xfile=data/middleeast/2009/October/middleeast_October243.xml§ion=middleeast&col= [lastet ned 10. mars 2011]
- Al-Ghazi, S. (2010, 3. desember). More over Baghdad night club shutdowns. *AK News*. Tilgjengelig fra <http://www.aknews.com/en/aknews/1/199609/> [lastet ned 10. mars 2011]
- Healy, J. (2010a, 2. november). Coordinated Bombings Strike Across Baghdad. *New York Times*. Tilgjengelig fra <http://www.nytimes.com/2010/11/03/world/middleeast/03iraq.html> [lastet ned 10. mars 2011]
- Healy, J. (2010b, 6. november). Savoring Baghdad, Where Each Night Is a Battle. *New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2010/11/07/world/middleeast/07iraq.html?_r=1 [lastet ned 10. mars 2011]
- Iraq Business News (2011, 12. mars). Baghdad Clamps Down on Unlicensed Liquor Stores. *Iraq Business News* Tilgjengelig fra <http://www.iraq-businessnews.com/2011/03/12/baghdad-clamps-down-on-unlicensed-liquor-stores/> [lastet ned 15. mars 2011]

- Miller, D.E. & Grubb, M. (2010, 12. mai). Booze bails out of Baghdad in face of resurgent Islam. *Jerusalem Post*. Tilgjengelig fra <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=198134&R=R3> [lastet ned 14. mars 2011]
- Lohne, J. (2010, 28. november). Iraks kristne flykter fra islamister. *Aftenposten*, s. 12-13 [papirutgave].
- Londoño, E. (2010, 4. januar). Crackdown on alcohol seen as part of conservative moment in Iraq. *Washington Post*. Tilgjengelig fra <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/01/03/AR2010010302228.html> [lastet ned 10. mars 2011]
- Onislam (2011, 16. januar). Government raids on liquor stores. *Onislam*. Tilgjengelig fra <http://www.onislam.net/english/news/middle-east/450597-alcohol-raids-stir-iraq-uproar.html> [lastet ned 10. mars 2011]
- Rahema, L.Y. (2009, 20. oktober) Sharia slowly advancing in Najaf and Basra, for non-Muslims too. *AsiaNews.it*. Tilgjengelig fra <http://www.asianews.it/index.php?l=en&art=16634&size=A#> [lastet ned 15. mars 2011]
- Reuters (2011, 17. januar): Club, shops attacked in Iraq alcohol clampdown. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://ca.reuters.com/article/topNews/idCATRE70G45320110117> [lastet ned 15. juni 2011]
- Reuters (u.å.). Factbox Security Development. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/search?blob=Factbox%3a+Security+developments+in+Iraq&pn=2> [lastet ned 10. mars 2011]
- Reuters (2010, 14. desember). *Iraq: Shi'ite cleric Moqtada al-Sadr called for closure of bars & liquor shops*. London: Women Living Under Muslim Laws. Tilgjengelig fra <http://www.wluml.org/node/6868> [lastet ned 10. mars 2011]
- Robson, S. (2009, 20. juli). Iraqi police now training to fight common crimes. *Stars and Stripes*. Tilgjengelig fra <http://www.stripes.com/news/iraqi-police-now-training-to-fight-common-crimes-1.93428> [lastet ned 14. mars 2011]
- Al-Wazzan, S. (2010, 23. mars). Booze ban in Basra. *Niqash*, Tilgjengelig fra <http://www.niqash.org/content.php?contentTypeID=74&id=2639&lang=0> [lastet ned 10. mars 2011]

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.